Halk Edebiyatı - 2

1. Isfahan'da yaşayan bir hükümdarın ve keşiş hazinedarının çocuğu olmamaktadır. Keşişin karısı ve Hanım Sultan, bir adamın verdiği fidandan olan elmayı yerken birbirlerine söz verirler. Çocukları olursa evlendireceklerdir. Zaman geçer keşişin kızı, hükümdarın ise oğlu olur. Hükümdar, oğluna Ahmet Mirza; keşiş ise kızına Kara Sultan adını koyar.

Bu parçada sözü edilen halk hikâyesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Arzu ile Kanber
B) Kerem ile Aslı
C) Ferhat ile Şirin
D) Mem ile Zin
E) Tahir ile Zühre

2. Ne varlığa sevinirim
Ne yokluğa yerinirim
Aşkın ile avunurum
Bana seni gerek seni

Bu dörtlüğün ahenk unsurları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Tezat sanatı vardır.
B) Kelime tekrarına yer verilmiştir.
C) 8'li hece ölçüsü kullanılmıştır.
D) Ek biçimli redif vardır.
E) Zengin kafiyelidir.

3. Halk edebiyatında dinî-tasavvufi halk edebiyatı veya tekke edebiyatı adıyla ayrı bir kol gelişmiştir. Bu kolda ilahiden başka nefes, devriye, nutuk, şathiye adıyla anılan şiirler de vardır. Söz konusu şiirler içerisinde Bektaşi törenlerinde saz eşliğinde ve makamla okunması gelenek hâlini almış olanlara nefes (I), devir esasını (Allah'tan gelip Allah'a dönmek) konu edinenler devriye (II), tarikata yeni giren birisine tarikat adabını öğretmek amacıyla kaleme alınanlar şathiye (III), inançlardan alaycı bir dille söz eder gibi yazılanlar da nutuk (IV) olarak adlandırılmaktadır.

Bu parçada numaralanmış terimlerden hangileri yer değiştirmelidir?

A) I ve II.
B) I ve III.
C) II ve III.
D) II ve IV.
E) III ve IV.

4. Dinî-tasavvufi halk edebiyatının önemli temsilcilerinden olup mutasavvıf bir şairdir. Asıl adı Alaaddin Gaybî'dir. Varlıklı bir aileye mensup olan Gaybî, iyi bir eğitim görmüştür. Zamanının bütün ilimlerini, tasavvufu, dinî konuları ve Farsçayı bilen birisidir. Tekkede yetiştiği için didaktik içerikli eserlerinde açık ve sade bir dil kullanmıştır. Bazı şiirlerinde Yunus Emre'nin etkisi açıkça görülür. Hece ile yazdığı şiirlerinin yanı sıra gazel tarzında yazdığı şiirleri de bulunmaktadır. Gevhername, Vücudname, Sarayname sanatçının tanınmış eserlerinden birkaçıdır.

Bu parçada tanıtılan kişi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kaygusuz Abdal
B) Pir Sultan Abdal
C) Sultan Veled
D) Karacaoğlan
E) Gevheri

5. (I) Anonim halk edebiyatı kapsamına giren ürünlerin bir kısmı nazım (mâni, türkü, ninni), bir kısmı nesir (masal, efsane vb.), bir kısmı da nazım-nesir (halk hikâyeleri) karışık şekilde karşımıza çıkmaktadır. (II) Bu ürünler, halk arasında yayılmış; yabancı etkilerden uzak kalmıştır. (III) Yazılı geleneğin bir ürünü olan mânilerde yalın bir dil kullanılmıştır. (IV) Manzum ürünlerde hece ölçüsü ve dörtlük nazım birimi esastır. (V) Anonim halk edebiyatı çerçevesinde verilen ürünler; Anadolu insanının hayat felsefesini, yaşantısını, bireysel duygulanmalarını dile getirmesi yönüyle önemli birer kaynaktır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

6. Dolu bardak gibi boşaldım doldum
Sarı çiçek gibi açıldım soldum
Leylâsın yitiren Mecnun ben oldum
Beklerim ki nazlı yârim gelecek

Bu dörtlükte,

I. Tezat
II. Telmih
III. Teşbih

sanatlarından hangileri vardır?

A) Yalnız I.
B) Yalnız II.
C) I ve II.
D) II ve III.
E) I, II ve III.

MEB 2018 - 2019 • Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü

7. Âşıklık geleneğinde usta-çırak ilişkisi önemlidir. Usta âşık, saza ve söze yeteneği olan birini çırak edinir ve ona adım adım âşıklığı öğretir. - - - - âşıklıktaki ikinci adımdır. Âşıklık yolunda ilerleyen kişinin kendini yansıtan bir takma ad seçmesi geleneğin belirlediği bir durumdur. Kişinin "âşık" olabilmesi için - - - - yeteneğine sahip olması gereklidir. Geleneğe göre kişinin âşık olmasında - - - - veya - - - - en önemli göstergelerden biridir. Bu durumla âşıklıkta çok sık karşılaşılır.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçadaki boşluklardan herhangi birine getirilemez?

A) bade içme
B) saz çalma
C) rüya görme
D) el alma
E) mahlas edinme

8. I

İnleyim dinle gönül
Dinleyim inle gönül
İmil imil yanalım
Senin derdinle gönül

II

Felek bir gün bize bir yol gülmedi
Tuğlar taktı elin Seyranîsine
Yirmi dokuz harften al mahlâs deyi
Teklif eder durur Seyranî'sine

Numaralanmış bu dizelerin ortak özelliği aşağıdakilerin hangisidir?

A) Kişileştirme sanatının yapılması
B) Kafiye örgüsünün düz olması
C) Aşk temasının işlenmesi
D) Koşma nazım şeklinde yazılması
E) Zengin kafiye kullanılması

9. I. İlk söyleyeni belli olmayan, kulaktan kulağa sözlü olarak aktarılarak bugüne ulaşan edebiyat ürünleridir.

II. Mani, türkü, ağıt, destan, efsane, ninni, tekerleme, bilmece, fıkra, halk hikâyesi, masal, atasözü, deyim, karagöz, ortaoyunu gibi manzum ve mensur türlerle temsil edilmektedir.

III. Manzum eserler daha çok hece ölçüsüyle söylenmiştir.

IV. Kimi eserlere, ağız özellikleri yansıtılmıştır.

V. Başlangıcı ilk İslami ürünlere kadar uzanır.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde anonim halk edebiyatı ile ilgili bir bilgi yanlışı yapılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

10. Âşık tarzı halk şiirinin en uzun nazım biçimi olan destanlar dörtlükler hâlinde (Dörtlüklerde sayı sınırlaması yoktur.); 7, 8 ve genellikle 11'li hece ölçüsüyle,sade bir dille oluşturulur. Destanlarda savaş, yangın, sel, deprem gibi toplumu etkileyen olayların yanında ünlü kişilerin maceraları da ele alınır.

Bu bilgilere göre aşağıdaki dizelerden hangisi bir destandan alınmıştır?

A) Geçti cânânın fırâkı cânıma
Tîr-i cevri gibi girdi kanıma
Nâleden bir kimse gelmez yanıma
Söyle ey bâd-ı sabâ cânânıma

B) Saat on üç otuz İzmit'ten çıktı
Hareket, edince fırtına yoktu
Kaptanın başını dertlere soktu
Yolcusunu afete soktun Üsküdar

C) Kandilli'de eski bahçelerde
Akşam kapanınca perde perde
Bir hatıra zevki var kederde

D) Karşıdan ünlüyorlar
Badılcan belliyorlar
Bu köy nasıl köyümüş
Varmadan övüyorlar

E) Ben gün gibi yorgun, o sebûlar gibi ince,
Birdenbire düşdük gibi bir gizli sevince;
Gezdik yürüdük yan yana rüzgârlar esince,
Sallandık o şen kızla salıncaklarınızda.

11. - - - - türünün halk edebiyatındaki en önemli temsilcisi Seyrânî, - - - - türünün Karacaoğlan, - - - - türünün ise Köroğlu'dur. - - - - ise âşık edebiyatı nazım türlerinden olmakla birlikte daha çok anonim halk edebiyatı ürünleri olarak bilinir.

Bu parçadaki boşluğa sırasıyla aşağıda verilenlerden hangileri getirilmelidir?

A) güzelleme – koçaklama – ağıt – taşlama
B) koçaklama – koçaklama – güzelleme - ağıt
C) ağıt – koçaklama – taşlama - güzelleme
D) taşlama – güzelleme – koçaklama - ağıt
E) koçaklama – güzelleme – taşlama - ağıt

